

SPR/ VPL 457 Genderové aspekty trhu práce a související politiky

Identifikace kurzu: Magisterské navazující denní studium SPSP, povinně volitelný (kredity B)

Vyučující: Mgr. Blanka Plasová Ph.D., Mgr. et Mgr. Lenka Formánková, Mgr. Jana Válková

Způsob zakončení kurzu:

zápočet: povinná účast na prezentaci mini-výzkumných projektů, povinná příprava jednoho semináře (ve skupině), četba povinné a doporučené literatury, seminární příprava.

zkouška: test

hodnocení: Celkem maximálně 100 bodů:

- ✓ **test:** max. 50 bodů (5 otázek 0-10 bodů)
- ✓ **minivýzkum:** max. 30 bodů:
 - 0-10 bodů kvalita zpracování minivýzkumu (hodnotí vyučující, kdo se minivýzkumu nezúčastní, má 0 bodů)
 - 0-10 aktivní účast na prezentaci výsledků minivýzkumu na semináři – (10 bodů participace, 0 bodů neúčast)
 - 0-10 bodů účast na prezentacích minivýzkumu v termínech, kdy neprezentují (0 bodů žádný seminář, 5 bodů jeden seminář, 10 bodů dva semináře – celkem jsou 3 termíny prezentací minivýzkumu)
- ✓ **příprava semináře:** max. 20 bodů:
 - 0-10 bodů - kvalita zpracování semináře (hodnotí vyučující, kdo se přípravy nezúčastní, má 0 bodů)
 - 0-10 bodů - aktivní účast na vedení semináře – (10 bodů participace, 0 bodů neúčast)

A – 100-91 bodů

B – 90-81 bodů

C – 80-71 bodů

D – 70- 61 bodů

E – 60-51 bodů

Kredity: 10 kreditů

Forma: 9 hodin přednášek + 14 hodin seminářů

Kritérium	Zátěž	Kredity
Přímá výuka	90 min/týdně	1
Četba české literatury	493 stran	2
Četba anglické literatury	640 stran	2,6
Sběr dat v rámci minivýzkumu a příprava prezentace	Týmová práce	1,5
Příprava semináře	Týmová práce	1,5
Ostatní příprava	Příprava na diskuzi	0,4
Závěrečná zkouška A	Písemný test	1
Celkem		10 kreditů

Anotace:

Cílem kurzu je seznámit studenty a studentky s genderovou optikou a to především ve vztahu k trhu práce a veřejným politikám státu a programům organizací, ale i ve vztahu k domácnostem a jedincům. Bude diskutována otázka genderové kultury a očekávaných rolí mužů a žen ve společnosti. Kurz se dále zaměří na postavení žen a mužů na trhu práce (především teorie genderové segmentace) a v domácnosti (teorie dělby práce), a to v kontextu tzv. nových sociálních rizik a nových trendů na trhu práce. Dále budou představeny státní politiky sladování práce a rodiny a zaměstnavatelské politiky na tomto poli. Prostor bude dán také genderové kritice tradiční typologie sociálního státu a bude diskutován potenciál politik formovat genderové rozložení vztahů ve společnosti. Vedle

makro-sociálního pohledu uplatníme i pohled mikro-sociální/individuální, kdy se zaměříme především na individuální preference jedinců v oblasti sladování práce a rodiny a jejich vazbu na makro-sociální podmínky (strukturální, kulturní, institucionální).

Dovednosti:

Studenti se naučí být senzitivní k různým formám genderového pořádku ve společnosti a k důsledkům genderových rozdílů na poli sociální politiky. Detailně se seznámí s veřejnými politikami stejně jako se zaměstnavatelskými politikami sladování práce a rodiny jak v České republice, tak v mezinárodním kontextu zemí EU. Budou schopni zhodnotit jejich limity a jejich možnosti.

1. Seznámení se s obsahem a tématy kurzu 19. 2.

(přednášející Blanka Plasová, Lenka Formánková)

- Vymezení obsahu a koncepce kurzu
- Vymezení náplně povinného výzkumného semináře
- Vymezení obsahu a výstupů mini-výzkumu
- Rozdělení do týmů

2. Koncept gender a genderová kultura 26. 2.

(přednášející Lenka Formánková)

Pojem gender v širších souvislostech, sociální konstrukce genderu, gender jako analytická kategorie, genderová dělba práce (teorie dělby práce, determinanty dělby práce), společenská a ekonomická hodnota placené a neplacené práce, postoje k rolím mužů a žen v české společnosti, postoje ke sladování práce a rodiny, společenské normy spojené s rodičovstvím, genderové kulturní teorie sociální politiky a sociálního státu, promítání kulturních norem do institucionálního nastavení – kultura vs. instituce.

Seminární příprava: *Jaký je rozdíl mezi postavením žen a mužů ve společnosti a jaké faktory ovlivňují dělbu placené a neplacené práce mezi nimi?*

Texty (viz.níže):

Renzetti, Claire M., D. Curran. 2003, Pp. 8 – 30.

Kremer, M. 2007, Pp. 171 – 178, 216 – 226.

Literatura:

Povinná (69 s.):

Renzetti, Claire M., D. Curran. 2003: *Ženy, muži a společnost*. Praha: Nakladatelství Karolinum, Pp. 8 – 30.

Kremer, M. 2007. *How Welfare States Care: Culture, Gender and Citizenship in Europe*. Amsterdam: Amsterdam University Press, Pp. 171 – 178, 216 – 226.

Doporučená:

Bourdieu, P. 2000. *Nadvláda mužů*. Praha: Univerzita Karlova, Pp.11-40.

Bang, H., Jensen, P.H., Pfau-Effinger, B. 2000. *Gender and European welfare state. Context, structure and agency*. In Duncan, S., Pfau-Effinger, B. *Gender, Economy and Culture in the European Union*. London and New York: Routledge. Pp.113-130.

Beauvoir, Simone 1966: *Druhé pohlaví*. Praha: Orbis, Pp.7-24.

Duncan, S. 2005. „Mothers, Care and Employment: Values and Theories.“ Working Papers No. 1. CAVA and University of Bradford.

Chaloupková, J. 2005. „Faktory ovlivňující dělbu domácí práce v české společnosti.“ *Sociologický časopis* 41(1): 57 - 77.

Chaloupková, J., Šalamounová, P. 2004. *Postoje k manželství, rodičovství a k rolím v rodině v České republice a v Evropě*. Sociologický ústav AV ČR. Pp. 30-49.

Možný, I. 2006. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství. Pp. 175-196

Pfau-Effinger, B. 2004. *Development of Culture, Welfare States and Women's Employment in Europe*. Aldershot, Hants, England: Ashgate. Pp. 40-61.

3. Strukturální kontext: nové trendy na TP a nová sociální rizika 5.3.

(přednášející Blanka Plasová)

Nová sociální rizika.

Současné trendy na trhu práce (globalizace, tlak na kompetitivnost a produktivitu, flexibilizace, nestabilita kariér, tlak na proměnu pracovní síly – důraz na zaměstnatelnost, negativní dopady na jistoty na trhu práce, rostoucí role organizace).

Postavení žen a mužů na trhu práce ve vazbě na sociální rizika

Seminární příprava: *Jaký je rozdíl mezi tzv. starými a novými sociálními riziky a přístupem sociálního státu ?*

Texty (viz níže):

Taylor-Gooby, P. 2004: s.1-29, Keller, J. 2011: s. 35-56

Literatura:

Povinná (87 str.)

Taylor-Gooby, P. 2004. "New Risks and Social Change." In Taylor-Gooby, P. (ed.). 2004. *New risks, new welfare: the Transformation of the European Welfare State*. New York: Oxford University Press: s.1-29

Keller, J. 2011. *Nová sociální rizika a proč se jim nevyhneme*. Praha: Sociologické nakladatelství Slon: str. 35-56

Křížková, A., Maříková, H., Hašková H., Formánková, L. 2011. *Pracovní dráhy žen v České republice*. Praha: SLON Sociologické nakladatelství. 7-36, 215-224.

Doporučená

Bonoli, G. 2006. New Social Risks and the Politics of Post-Industrial Social Policies. Pp. 3-26. In Armington, K., Bonoli, G. (eds.): *The Politics of Post-Industrial Welfare States. Adapting post-war social policies to new social risks*. New York: Routledge.

Fischlová, D. 2005. *Vytvoření informační základny pro analýzu faktorů ovlivňujících rozdíly v úrovni pracovních příjmů (mezd) mužů a žen a pro modelování (prognózování) těchto rozdílů*. Praha: VÚPSV.

Noon, M., Blyton, P. 2002. *The Realities of Work*. PALGRAVE. Kapitola "Unfair discrimination at work", str. 251-286.

Krause, D. 2005. Analýza trhu práce České republiky z pohledu problematiky genderu se zaměřením na popis stavu a struktury zaměstnanosti žen v managementu. Moderní společnost a její proměny: Gender v managementu. Praha: VÚPSV.

4. Čtecí týden 12.3.

5. Genderová segregace na trhu práce 19.3.

(přednášející Jana Válková)

Horizontální a vertikální segregace, měření segregace, vysvětlení segregace.

Feminizované a maskulinizované profese, skleněný strop, skleněný útes, sametová ghetta.

Genderová segregace na trhu práce v ČR.

Seminární příprava: *Jaká existují vysvětlení pro existenci genderové segregace na pracovním trhu?*

Texty (viz níže): Blackburn, R. M.; Browne, J.; Brooks, B.; Jarman, J. 2002: 513-536.

Literatura:

Povinná: (68 s.)

Blackburn, R. M.; Browne, J.; Brooks, B.; Jarman, J. 2002. Explaining gender segregation. *British Journal of Sociology*, Vol. 53, no. 4, pp. 513-536.

Kreimer, M. Labour Market Segregation and the Gender-Based Division of Labour. 2004. *The European Journal of women's studies*. 2004, no. 11, pp. 223-246.

Ryan, Michelle K. Haslam, S. Alexander. 2005. The Glass Cliff: Evidence that Women are Over-Represented in Precarious Leadership Positions. *British Journal of Management*, Jun 2005, Vol. 16, Issue 2, pp. 81-90.

Ryan K. M.; Haslam S. A.; Hersby M. D.; Kulich C.; Atkins C. 2007. Opting out or Pushed off the Edge? The Glass Cliff and the Precariousness of Women's Leadership Positions. *Social and Personality Psychology Compass*. Vol.1/1, pp. 266 – 279.

Doporučená:

- Blackburn, R., M.; Jarman, J. 2004. Segregation and Inequality. *Gender Statistics – Occupational segregation: extent, cause and consequences*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
- Cross, S.; Bagilhole, B. 2002. Girls' jobs for the boys? Men, Masculinity and Non-Traditional Occupations. *Gender, Work and Organization*. April 2002, Vol. 9, no. 2, pp. 204-226.
- Emerek, R. 2005. Measuring gender segregation. In: Gonäs, L.; Karlsson, Jan Ch. eds. *Gender segregation: divisions of work in post-industrial welfare states*. Burlington, VT: Ashgate.
- Forster, N. 1999. Another 'Glass Ceiling'? The Experiences of Women Professional and Managers on International Assignments. *Gender, Work and Organization*, Vol. 6, no. 2, pp. 79 – 90.
- Guillaume, C.; Pochic, S. 2007. WhatWouldYouSacrifice? Access to Top Management and theWork-life Balance. *Gender, Work and Organization*, JournalCompilation, pp. 1 – 23.
- Powell, G. N.; Butterfield, A. 1994. Investigating the „Glass ceiling“ Phenomenon: An Empirical Study of Actual Promotions to Top Management. *The Academy of Management Journal*. Feb1994, Vol. 37, no. 1, pp. 68-86.

6. Institucionální charakteristiky: Česká sociální politika v kontextu EU 26.3.

(přednášející Jana Válková)

Feministická kritika klasických typologií sociálního státu, gender senzitivní typologie sociálního státu, pojem de-familializace jako alternativa k de-komodifikaci.

Familialismus a de-familialismus.

Re-familializace a zasazení ČR do kontextu EU-15 a zemí střední a východní Evropy.

Politika EU v oblasti rovných příležitostí a sladování práce a rodiny, otevřená metoda koordinace (doporučení s ohledem na design politik na národní úrovni) a reflexe vývoje v ČR.

Seminární příprava: *Jak byste charakterizovali rodinnou politiku ČR v kontextu evropského prostoru?*

Texty (viz. níže): Bambra, C. 2004: 201-211, Saxonberg, S., Sirovátka, T. 2006: 189 – 202.

Literatura:

Povinná (115 s.):

Bambra, C. 2004. "The Worlds of Welfare: illusory and gender blind?". *Social Policy & Society* 3(3): 201-211.

Orloff, A. S. 1996. Gender in the welfare state. *Annual Review of Sociology*, 22, pp 51-78 [online] Citováno z JSTORE<<http://links.jstor.org>, >.

Sainsbury, D. 1994. Women's and men's social rights: Gendering dimensions of welfare state. In: D. Sainsbury ed. *Gendering Welfare States*. London: Sage. pp. 151-169.

Saxonberg, S., Sirovátka, T. 2006. Failing Family Policy in Post-Communist Central Europe. *Journal of Comparative Policy Analysis: Research and Practice*. Vol. 8, no. 2, pp. 189 – 202.

Lewis, J. 1992. Gender and the Development of Welfare Regimes. *Journal of European Social Policy* Vol. 2, no.3, pp 159-173.

Ten Years of the European Employment Strategy (2008), EC, s. 4 – 37) [online]

http://ec.europa.eu/employment_social/publications/2007/ke7807329_en.pdf

Doporučená:

Paci, P. et. al. 2002. Gender in Transition. Washington D.C.: World Bank, [online]

Pascal, G., Manning, N. 2000. Gender and social policy, comparing welfare

states. Comparing welfare states in Central and Eastern Europe. *Journal of European Social Policy*, Vol.10, no. 3, pp. 57- 76.

Lewis, J. 2006. Employment and Care: The Policy Problem, Gender Equality and the Issue of Choice. *Journal of Comparative Policy Analysis*, Vol. 8, No. 2, pp. 103 – 114.

7. Úvod do politik harmonizace práce a rodiny a opatření péče o děti 2. 4.

(přednášející Blanka Plasová)

Vymezení harmonizace práce a rodiny, teorie, potřeby a aktéři (stát – zaměstnavatelé – jednotlivci a rodiny), legitimita, genderový úhel pohledu, nástroje - problematické aspekty a provázanost.

Péče o děti- historický vývoj, cíle veřejné péče o děti v ČR, návaznost na harmonizaci práce a rodiny, systém – síť péče o děti (veřejná vs. soukromá), finanční, prostorová a časová dostupnost, příležitosti a limity fungování/rozvoje.

Seminární příprava: *Čím jsou typické služby péče o nejmenší děti v ČR oproti jiným post-komunistickým zemím?*

Texty (viz níže): Szelewa, D., Polakowski, M.P. 2008: str. 115-131, Hašková 2008: 51-70, Křížková et al. 2005:14-21 a 35-57.

Literatura:

Povinná (64 s):

Szelewa, D., Polakowski, M.P. 2008. Who cares? Changing patterns of childcare in Central and Eastern Europe. *Journal of European Social Policy* Vol 18(2): 115–131.

Hašková, H. 2008. Kam směřuje česká společnost v oblasti denní péče o předškolní děti? In

Křížková et al. 2008. *Práce a péče: proměny "rodičovské" v České republice a kontext rodinné politiky Evropské unie*. Praha: Sociologické nakladatelství. Pp. 51-70

Křížková, A. (ed.) et al. 2005. *Kombinace pracovního a rodinného života v ČR: politiky, čas, peníze a individuální, rodinné a firemní strategie*. Sociologické studie/Sociological studies 05:04. Praha: Sociologický ústav AV ČR. Pp. 14-21, 35-57

Doporučená:

Marksová-Tominová, M. 2003. *Překážky a možnosti ve sladování práce a rodiny*. Výstup z fáze Analýza projektu EQUAL - "Podmínky pro sladování profesního a rodinného života-partnerství v rodině" od 3 – 28. 25 s

Kuchařová, V., Bareš, P., Höhne, S., Nešporová, O., Svobodová, K., Šťastná, A., Plasová, B., Žáčková, L. 2009. *Péče o děti předškolního a raného školního věku*. Praha: VÚPSV, v.v.i.

MPSV. 2008. Návrh zákona schválený vládou. *Soubor prorodinných opatření - Prorodinný balíček*. [online]. [http://www.mpsv.cz/files/clanky/5898/komplet_balik.pdf]

Hašková, H.; Křížková, A. 2003. *Průzkum veřejného mínění o postavení žen na trhu práce*. Praha, Sociologický ústav AV ČR.

Kuchařová, V., Ettlrová, S., Nešporová, O., Svobodová, K. 2006a. *Zaměstnání a péče o malé děti z perspektivy rodičů a zaměstnavatelů*. Zpráva z výzkumu realizovaného jako součást projektu „Programu Iniciativy Společenství EQUAL“ Role rovných příležitostí pro ženy a muže v prosperitě společnosti (Půl na půl). Praha: VÚPSV.

Kuchařová, V.; Ettlrová, S.; Matějková, B.; Svobodová, K.; Šťastná, A. 2006b. *Postoje a zkušenosti s harmonizací rodiny a zaměstnání rodičů dětí předškolního a mladšího školního věku*. Praha: VÚPSV.

Nešporová, O. 2005. *Harmonizace rodiny a zaměstnání. Rodiny s otci na rodičovské dovolené*. Praha: VÚPSV.

Zákoník práce č.262/2006 Sb. ve znění pozdějších předpisů. (zejména § 16 - § 17 a § 237 - § 247)

European Foundation for the Improvement to Living and Working Conditions. 2008. *Sector Futures – Child care services sector*.

8. Mateřská a rodičovská dovolená 9.4.

(přednášející Lenka Formánková)

Mateřská dovolená a finanční kompenzace. Typologie rodičovské dovolené a rodičovského příspěvku – kontext zemí EU a některých zemí střední a východní Evropy, rozdíly, podobnosti, dopady konstrukce daného nástroje. Vývoj těchto opatření v ČR. Zapojení otců do péče, otcovská dovolená, „noví otcové“, konstrukce maskulinity.

Seminární příprava: *Jaké jsou charakteristiky české rodinné politiky v oblasti mateřské a rodičovské dovolené a jaké jsou determinanty tohoto vývoje? Jaký mají dopad na pozici žen na trhu práce?*

Texty (viz níže): Formánková, L. 2010, Hašková, H., 2007, Křížková, A., M. Vohlídalová 2009.

Literatura:

Povinná (106 s.):

Hašková, H. 2007. Doma, v jeslích, nebo ve školce? Rodinná a institucionální péče o předškolní děti v české společnosti mezi lety 1945–2006. *Gender, rovné příležitosti, výzkum*, Vol. 8, No. 2, 15-26, 2007.

Formánková, L. 2010. „Ideály péče v kontextu nových sociálních rizik.“ *Sociální studia* 7 (2): Pp. 69–92.

Stránky MPSV: <http://socialnireforma.mpsv.cz/cs/4#1.1> – sociální reforma 2012

Křížková, A.; R. Dudová; H. Hašková; H. Maříková; Z. Uhde (eds.) 2008. *Práce a péče: Proměny rodičovské v České republice a kontext rodinné politiky Evropské Unie*. Praha: SLON, s. 29-50.

Leitner, S. 2003. Varieties of Familialism. The Caring Function of the Family in Comparative Perspective. *European Societies* 5(4). Pp. 353-375.

Křížková, A., M. Vohlídalová. 2009. „Rodiče na trhu práce: mezi prací a péčí.“ *Sociologický časopis/Czech Sociological review*, 45 (1), Pp. 31–60.

Meyers, M., Gornick, J. 2005. Policies for Reconciling Parenthood and Employment: Drawing Lessons from Europe. *Challenge* 48 (5). Pp. 39–61.

Doporučená:

Čermáková, H., H. Hašková, M. Linková, H. Maříková. 2002. *Podmínky harmonizace práce a rodiny v ČR*. Praha: Sociologický ústav AV ČR.

Ettlerová, S., Kuchařová, V., Nešporová, O., Svobodová, K., Šťastná, A. 2006. *Zaměstnání a péče o malé děti z perspektivy rodičů a zaměstnavatelů*. Praha: VÚPSV. Pp. 20-67.

Fagan, C. 2010. *Analysis Note: Men and Gender Equality– tackling gender segregated family roles and social care jobs*. EGGE – European Network of Experts on Employment and Gender Equality issues. Manchester: University of Manchester.

Maříková, H., Radimská, R. 2003. *Podpora využívání rodičovské dovolené muži*. Praha: MPSV, Pp.60-102.

Šmídová, I. 2003. „Matkové“. In Mareš, P., Potočný, T. eds. *Modernizace a česká rodina*. Brno: Barrister & Principal Publishing. Pp. 157-175.

van der Lippe, T., Jager, A., Kops, Y. 2006. Combination Pressure: The Paid Work-Family Balance of Men and Women in European Countries. *Acta Sociologica* 49(3).

9. Role zaměstnavatelů a harmonizace práce a rodiny 16.4.

(přednášející Blanka Plasová)

a) Role zaměstnavatele v problému harmonizace práce a rodiny na pozadí rostoucí flexibilizace trhu práce (koncept *flexicurity*)

b) Teoretická vysvětlení chování zaměstnavatelů v oblasti HPR, relevantní faktory vstupujících do procesu rozhodování a implementace (institucionální teorie, teorie ekonomické racionality, společenská odpovědnost firem)

c) Flexibilní režimy práce – tzv. *family-friendly flexibility* - obecné charakteristiky, typy flexibilních opatření, legislativa, kritické aspekty flexibilních opatření/bariéry využívání, nabídka a poptávka po těchto opatření v ČR.

Seminární příprava: *Jaké faktory ovlivňují zaměstnavatele v oblasti zavádění (nadstandardních) opatření harmonizace práce a rodiny v organizaci? Interpretace výsledků mezinárodního empirického výzkumu diskutujte na konci prezentace v kontextu situace v ČR.*

Text (viz níže): den Dulk et al. 2010: 156-184, Plasová 2012: 95-118, Wood et al. 2003: 221-247

Literatura:

Povinná (129 s):

den Dulk, L., Peters, P., Poustma, E., Ligthart, P.E.M. 2010. The Extended Business Case for Childcare and Leave Arrangements in Western and Eastern Europe. *Baltic Journal of Management* Vol. 5, No. 2: 156-184. 28 s

Plasová, B. 2012. Zaměstnavatelé a nerovnováha mezi prací a rodinou. *Disertační práce*. Brno: MU. Str. 95 – 118, 23 s..

Wood, S. J., de Menezes, L. M.; Lasaosa, A. 2003. Family-friendly management in Great Britain: Testing various perspectives. *Industrial Relations*, 42, s. 221-247, 26 s

Nekolová, Markéta. 2008. Flexicurity - hledání rovnováhy mezi flexibilitou a ochranou trhu práce v České republice. Praha: VÚPSV, 7-59. 52 s.

Doporučená:

Machovcová, K. 2008. Od uklízečky až po generálního ředitele: genderové režimy v pracovní organizaci. *Sociální práce/Sociálna práca*, Brno : AVSP, 8, 3. s. 43-62. 19 s

Krause, Danica. 2005. Analýza trhu práce České republiky z pohledu problematiky genderu se zaměřením na popis stavu a struktury zaměstnanosti žen v managementu. Dílčí studie. Praha: VÚPSV. Str. 18-34

Plasová, B. 2008. Strategie zaměstnavatelů v oblasti harmonizace práce a rodiny v kontextu strategií pracujících rodičů s dětmi. In *Rodiny, děti a zaměstnání v české společnosti*. první. Boskovice/Brno : František Šalé - Albert, s. 207-240.

Machovcová, K. 2006. *Výzkum potřeb cílové skupiny personalistů, limitů a možností pro rozvoj rovných příležitostí pro ženy a muže*. Výzkumná zpráva, Gender Studies o.p.s.

Projektu EU Equal „Půl na půl – rovné příležitosti žen a mužů“.

Polívka, M. 2000. „Zpráva z šetření provedeného u zaměstnavatelů.“ Příloha 3 k souhrnné zprávě *Vytváření odpovídajících podmínek pro uplatňování pružných forem organizace práce a pracovní doby jako součást politiky zaměstnanosti*. Praha: VÚPSV.

Davis, A. E.; Kalleberg, A. L. 2006. „Family-Friendly Organisations? Work and Family Programs in the 1990s.“ *Work and Occupations*, Vol. 33 Number 2; Sage Publications, 191 – 216, s. 25

Kingston, P.W. 1990. Illusion and ignorance about family-responsive workplace. *Journal of Family Issues*, 11. pp. 438 – 454.

10. Mikro-rovina – individuální strategie a preference 23.4.

(přednášející Lenka Formánková)

Mirko-sociální teorie - preferenční teorie (Hakim) a její kritika, preference ve vztahu k rolím mužů a žen v české společnosti, rozpor mezi preferencemi a realitou.

Preference ve vztahu k politikám v ČR, vliv kulturních a strukturálních podmínek na preference, institucionální determinismus.

Opatření sociálního státu vs. životní strategie a preference.

Seminární příprava: *Do jaké míry jsou preference žen a mužů podle preferenční teorie C. Hakim ovlivněny kontextem trhu práce a politik? V čem spočívají limity této teorie podle*

Crompton a Lyonette? Jaká je zkušenost a praxe v oblasti sladování práce a rodiny u českých žen?

Texty (viz níže): Rabušic, L. Chromkova-Manea, B. E. 2007: 46-5, Crompton, R., C. Lyonette. 2005: 601–620. Hašková, H. 2011:40-52.

Literatura:

Povinná (57 s.):

Crompton, R., C. Lyonette. 2005. „The new gender essentialism – domestic and family ‘choices’ and their relation to attitudes“. *The British Journal of Sociology*, Vol. 56 (4): 601–620.

Hakim, C. 2006. „Women, Careers, and Work-life Preferences.“ *British Journal of Guidance & Counselling* 34 (3), Pp. 279–294.

Hašková, H. 2011. Proměny časování a způsobu návratu matek do zaměstnání. *Gender, rovné příležitosti, výzkum* 12 (2), 40-52.

Rabušic, L. Chromkova-Manea, B. E. 2007. Preferenční teorie Hakimové v českém kontextu. *Demografie* 49(2): 46-55. – ve studijních materiálech v angličtině.

Doporučená:

Bartáková, H. 2008. Problémy přechodu žen na trh práce po rodičovské dovolené. In Sirovátka, T., Hora, O. eds. *Rodina, děti a zaměstnání v české společnosti*. Boskovice/Brno: František Šalé-Albert. Pp. 175-206.

Crompton, R., F. Harris. 1998, „Explaining women’s employment patterns: ‘orientations to work’ revised.“ *British Journal of Sociology* Vol. 49 (1): 118–136.

Duncan, S. 2007. “Mothers’ Work-Life Balance: individualized preferences or cultural construction?” In *Gender Divisions and Working Time in the New Economy. Changing Patterns of Work, Care and Public Policy in Europe and North America*, ed. Diane Perrons, Colette Fagan, McDowell Linda, Kath Ray, and Kevin Ward, 127-47. Cheltenham, Northampton: Edward Elgar. Pp. 127-147.

Hakim, C. 2000. *Work-Lifestyle Choices in the 21st Century – Preference Theory*. New York: Oxford University Press. kapitoly 72-83, 155-192, 223-275.

Maříková, H. 2008. „Mateřství, rodina a práce z pohledu matek malých dětí.“ *Gender, rovné příležitosti, výzkum* 9 (2): 45–55. [Online:

<http://www.genderonline.cz/view.php?cisloclanku=2009022201>]

11. Seminář – Minivýzkum I. 30.4.

Obecné téma výzkumu: Názory a postoje mužů a žen vzhledem k vybraným opatřením sociálního státu v oblasti sladování práce a rodiny

- prezentace a diskuze výsledků výzkumu 2- 3 týmů

12. Seminář - Minivýzkum II. 7.5.

Obecné téma výzkumu: Názory a postoje mužů a žen vzhledem k vybraným opatřením sociálního státu v oblasti sladování práce a rodiny

- prezentace a diskuze výsledků výzkumu 2- 3 týmů

13. Seminář - Minivýzkum III. 14.5.

Obecné téma výzkumu: Názory a postoje mužů a žen vzhledem k vybraným opatřením sociálního státu v oblasti sladování práce a rodiny

- prezentace a diskuze výsledků výzkumu 2- 3 týmů

Zadání pro týdenní semináře

Pravidelné týdenní semináře jsou koncipované jako součást tematické výuky. Semináře vedené týmem studentů/tek doplňují přednášku vyučujících. Cílem těchto seminářů je seznámení s povinnou literaturou tvůrčím přístupem a zapojení všech studentů a studentek do diskuse.

Účast: povinnost spolu-organizace alespoň jednoho semináře pro získání zápočtu

Týmy: 8 týmů po 4-5 lidech podle počtu frekventantů/tek kurzu.

Délka semináře: 45-50 minut, delší seminář bude po určeném čase přerušen vyučujícími. Prosím dodržte časový limit!

Téma: Témata seminářů odpovídají tématu vyučovací hodiny dle sylabu.

Náplň semináře: Forma semináře je volná. Jeho smyslem je doplnit přednášku vyučujících. Nemělo by se proto jednat o referát nebo prezentaci. Seminář by měl tvůrčím způsobem rozvíjet diskusi o tématu a zapojovat všechny studující do participace. V rámci semináře by měla být mimo jiné zodpovězena otázka k seminární přípravě na základě doporučené literatury. Studenti/studentky organizující seminář ale mohou pracovat i s další doplňkovou literaturou relevantní tématu, na kterou narazili v jiném kurzu nebo při četbě odborné literatury.

Zadání úkolů pro Minivýzkum

Obecné téma výzkumu: Názory a postoje mužů a žen vzhledem k vybraným opatřením sociálního státu v oblasti sladování práce a rodiny

Prezentace týmů: 24.4., 15.5.

Účast: povinná pro získání zápočtu

Týmy: celkem cca 8 týmů (podle počtu studentů)

Délka prezentace výsledků: max. 15 minut prezentace + max. 7 minut následná diskuse u každého týmu. Prosím dodržte časový limit pro prezentaci! (tzn. prezentujte jen podle vás nejzávažnější zjištění, tedy krátce shrňte výstupy minivýzkumu + prezentujte i případné zvláštnosti, to, co vás na výzkumu překvapilo, co pro vás bylo nové/nečekané a jaké bylo pracovat v týmu)

Zadání:

Zjistěte zkušenosti žen a mužů s malými dětmi do sedmi let v oblasti sladování práce a rodiny a jejich názory na opatření sociálního státu (příp. zaměstnavatele) v oblasti sladování práce a rodiny.

Oblasti dotazování: osobní zkušenost žen a mužů s malými dětmi v oblasti sladování práce a rodiny v ČR (resp. v dané lokalitě), názory na opatření sociálního státu (příp. zaměstnavatele) v oblasti sladování práce a rodiny (tzn. pokud to rodiče neřeknou sami během rozhovoru, nezapomeňte se doptat na mateřskou a rodičovskou dovolenou, finanční příspěvek během mateřské, rodičovský příspěvek, služby péče o dítě – veřejné, soukromé, příp. další formy výpomoci, atd.). Sledujte i spokojenost, nespokojenost, největší obtíže, návrhy, jak by to měl stát udělat lépe, příp. názory na to, jak by se měl chovat zaměstnavatel, co by měl poskytovat.

Vyberte si 3 – 4 oblasti dotazování a tento výběr zdůvodněte (nejlépe pomocí literatury) v prezentaci. Na základě těchto vybraných oblastí si zformulujte společné schéma rozhovoru.

Forma: rozhovor, max. ½ hodiny

- každý člen/ka týmu provede jeden rozhovor
- svá zjištění konzultujte v týmech a vytvořte společnou prezentaci

Koho oslovit: ženy/muže s malým dítětem/děti nejlépe krátce po mateřské/rodičovské dovolené; způsob získávání komunikačních partnerek/partnerů je libovolný, ovšem musíte ho v prezentaci pospat a reflektovat případná omezení vašeho výzkumného vzorku

Zaručte jim anonymitu!(tzn. ve všech vašich materiálech budou vystupovat pod fiktivními jmény)

Sledování socio-demografických a dalších charakteristik: pokuste se mít ve výzkumném vzorku jednu ženu/muže s vysokoškolským vzděláním a jednu ženu/muže s vyučením či ZŠ (pokud se nepovede, reflektujte v prezentaci obtíže při shánění komunikačních partnerek/partnerů). Dbejte o genderovou vyváženost vzorku!

+ dotazujte se i na věk, počet dětí, rodinný stav, zda žije s partnerem/partnerkou v jedné domácnosti, konkrétní povolání/pozice, zda byl/a zaměstnán/zaměstnaná před rodičovskou dovolenou a v jaké pozici je na trhu práce po rodičovské dovolené (to vše nejlépe na konci rozhovoru, pokud to nevyplyne během něj)

Struktura prezentace:

1. popište a zdůvodněte výběr oblastí, na které se váš výzkum zaměřuje
2. krátce charakterizujte svůj vzorek (podle socio-demografických a dalších charakteristik), reflektujte jeho příp. limity
3. prezentujte nejvýznamnější výsledky výzkumu
4. diskuse